

"Ruhun fenâsı, ya tahrip ve inhilâl iledir. O tahrip ve inhilâl ise, vahdet yol vermez ki girsin, besâtet bırakmaz ki bozsun. Veyahut idam iledir..." Devamıyla izah eder misiniz?

Burada, **ruhun fenası**, yani varlığının daimî olmayıp fani olması, yok olup ortadan kaybolması konusunda iki ihtimal nazara veriliyor: **Biri** tahrip ve inhilal, **diğeri** ise adem. Yani, ya dağılıp parçalanacak ve sonunda yok olacaktır. Bu şık ise ruhun yaratılış mahiyetine zıttır.

Cenab-ı Hak ruhu terkip şeklinde değil basit yaratmıştır, tâ ki dağılıp bozulmasın. Onun mahiyetinde devam ve beka vardır. **Elbetteki bu beka zatî değildir, Allah'ın baki kılmasıdır.** Ve Cenab-ı Hak, dilese beka için yarattığı bu varlığı idam da edebilir, yani yokluğuna hükmedebilir. Buna ise onun **"hadsiz merhameti müsaade etmez."**

Bedeni bütün organlarıyla hikmetli yaratan ve ruhun emrine veren, ruhu da bütün hissiyat ve duygularıyla bu nimetlere müştak kılan Allah, o büyük nimetini bu en sevdiği varlığından geri almaz. Almak dileseydi, onu hayata müştak olarak yaratmaz ve insan ruhuna ebedî yaşama arzusu koymazdı; ona iman, marifet, takva, salâhat gibi ihsanlarda bulunarak onu cennete layık bir dereceye yükseltmezdi.

Konuya Üstadımızın şu vecizesiyle son verelim:

"Vermek istemeseydi istemek vermezdi."(1)

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Dördüncü Mektup, Birinci Zeyli.](#)